

करार श्रम अधिनियम, 1971

या सरकारच्या अधिसूचनेनुसार कंत्राटी कामगारांचे संपुष्टात आणणे आणि कराराची कामे रद्द करणे शक्य नसलेल्या कंत्राटी कामगारांच्या सेवा अटींचे नियमन करण्याच्या दृष्टीने अधिनियम आहे.

लागूकरण हा कायदा लागू आहे

Every प्रत्येक आस्थापना ज्यामध्ये 20 किंवा अधिक कामगार कामावर आहेत किंवा पुढील 12 महिन्यांच्या कोणत्याही दिवशी कंत्राटी कामगार म्हणून कार्यरत आहेत [से. १ (१)]

(अ)] Every पूर्वीच्या 12 महिन्यांच्या 20 किंवा त्याहून अधिक कामगार किंवा नोकरी करणाऱ्या प्रत्येक कंत्राटदारास [से. १ (१) (अ)]

हे कोणाला लागू होत नाही?

ज्या आस्थापनांमध्ये केवळ मधूनमधून किंवा प्रासंगिक स्वरूपाचे काम केले जाते त्यांना लागू होणार नाही [से. १ (१) (अ)]. एखाद्या आस्थापनामध्ये केलेले काम एक खंडीत किंवा अनौपचारिक स्वरूपाचे आहे की नाही असा प्रश्न पडल्यास, योग्य तो सरकार केंद्रीय बोर्डाशी सल्लामसलत केल्यावर किंवा राज्यस्तरीय मंडळाच्या निर्णयानुसार निर्णय घेईल आणि त्याचा निर्णय अंतिम असेल [से. 1 (5) (बी) या उपविभागाच्या उद्देशाने, आस्थापनामध्ये केलेले काम अथूनमथून निसटलेले असे मानले जाणार नाही: 12 जर आधीच्या 12 महिन्यांत हे 120 दिवसांपेक्षा जास्त काळ केले गेले असेल तर; किंवा It जर हे मौसमी पात्राचे असेल आणि वर्षात 60 दिवसांपेक्षा जास्त वेळ सादर केले असेल तर.

प्रशासन हा कायदा

केंद्रीय किंवा राज्य सल्लागार मंडळांद्वारे प्रशासित केला जातो, ज्याप्रमाणे केस कामगार आयुक्त सदस्य असतील [सेक्शन & आणि]] मुख्य मालक कोण आहे?

शासकीय किंवा

स्थानिक प्राधिकरणातील कोणत्याही कार्यालय किंवा विभागाचे प्रमुख किंवा कारखान्यात कारखान्याचा मालक किंवा कब्जाधारक किंवा कारखाना अधिनियम १ 8 under under अंतर्गत कारखान्याचा व्यवस्थापक म्हणून नामित व्यक्ती अधिनियम [सेक्शन अंतर्गत मुख्य नियोक्ता आहे 2 (छ)]

वेतन म्हणजे काय?

या कायद्याच्या उद्देशाने, 'वेतन' या अभिव्यक्तीला समान अर्थ असा असेल ज्याला पेमेंट ऑफ वेतन कायद्यांतर्गत नियुक्त केले गेले असेल. वेतन, म्हणून, मूलभूत वेतन (बी. पी.), महागाई भत्ता (डी.ए.), शहर भरपाई भत्ता (सी.सी.ए), ओव्हरटाइम वेतन (ओ.डब्ल्यू) आणि उत्पादन प्रोत्साहन यांचा समावेश असेल. या पदामध्ये कामगार आणि तात्काळ नियोक्ता यांच्यात करार केल्यास रजा, टर्मिनल थकीत रकमेची रक्कम, टर्मिनल थकीत रकमेची भरपाई अशी रक्कम (सेक्शन २ (एच)] समाविष्ट आहे.

कामगार' कोण आहे?

कामगार याचा अर्थ असा आहे की कुशल, अर्धकुशल किंवा अकुशल, हस्तपुस्तक, पर्यवेक्षी, भाड्याने किंवा बक्षीस देण्याच्या तांत्रिक किंवा कारकुनी स्वरूपाच्या कामात किंवा त्यासंबंधित नोकरीच्या अटी अभिव्यक्त किंवा अव्यक्त आहेत. 'कामगार' या अभिव्यक्तीमध्ये हे समाविष्ट नाही:

अ) प्रामुख्याने व्यवस्थापकीय किंवा प्रशासकीय क्षमतेत काम केलेली कोणतीही व्यक्ती; किंवा

ब) पर्यवेक्षी क्षमतेमध्ये नोकरी करणाऱ्या व्यक्तीची पण रु. Men०० / - प्रति मेन्सेम किंवा व्यायाम एकतर त्याच्या कार्यालयाशी संबंधित कर्तव्याच्या स्वरूपाद्वारे किंवा त्याच्यावर निहित अधिकारांमुळे मुख्यतः व्यवस्थापकीय स्वरूपाचे कार्य; किंवा

क) एखादी व्यक्ती जो मजूर आहे, असे म्हणणे असा आहे की ज्या व्यक्तीस मुख्य मालकाच्या वतीने एखादा लेख किंवा साहित्य दिले गेले असेल त्यास तयार केले जाईल, स्वच्छ केले जाईल, धुवावे, बदल करायचा असेल तर दागदागिने, तयार, दुरुस्ती, मुख्य नियोक्ताच्या व्यापाराच्या किंवा व्यवसायाच्या उद्देशाने विक्रीसाठी रूपांतरित किंवा अन्यथा प्रक्रिया केली जाते आणि प्रक्रिया एकतर बाह्य कामगारांच्या घरात किंवा इतर काही ठिकाणी चालविली जाणे आवश्यक असते, परंतु ते त्यांच्या नियंत्रणाखाली आणि व्यवस्थापनाखाली नसते. मुख्य नियोक्ता [सेक्शन २ (i)]

वेतनाचे पेमेंट करण्यासाठी ठेकेदार

कंत्राटदाराने त्याच्याद्वारे नियुक्त केलेल्या प्रत्येक कंत्राटी कामगारांना पगाराची भरपाई करण्यास जबाबदार असेल, त्याप्रमाणे वेतन आणि करारानुसार मान्य केलेल्या अंतराने. कंत्राटदाराने हे सुनिश्चित केले पाहिजे की मुख्य नियोक्ताच्या अधिकृत प्रतिनिधींच्या उपस्थितीत वेतन वाटप केले जाते.

मुख्य नियोक्ताची कर्तव्ये

जर कंत्राटदार विहित मुदतीत मजुरीची भरपाई करण्यात अपयशी ठरला किंवा कमी पैसे भरले तर मुख्य नियोक्ता वेतन पूर्ण किंवा विना-थकीत थकबाकी देण्यास जबाबदार असेल, जसे की कंत्राटी कामगारांना, कंत्राटदाराने काम केले आहे आणि कंत्राटदाराला दिलेली रक्कम कोणत्याही कराराच्या अंतर्गत कंत्राटदाराला देय असलेल्या कोणत्याही रकमेमधून किंवा कंत्राटदाराने देय कर्जाच्या रूपात वसूल करा [से. २१]

मालकाचे दायित्व

आस्थापनातील प्रत्येक मुख्य नियोक्ता, या कायद्यानुसार, नोंदणी केलेल्या अधिका-यास त्याच्या आस्थापनाच्या नोंदणीसाठी फॉर्म १ मध्ये अर्ज करेल. जर आस्थापना नोंदणी करण्यात अयशस्वी ठरली तर अर्ज करण्यासाठी परवानगी मुदतीची मुदत संपल्यानंतर कंत्राटी कामगारांना नोकरी करण्यास मनाई आहे [सेक्शन ((१) आणि (२)]

कंत्राटदारांचे परवाना

कोणताही नियोक्ता परवाना अधिकारी [से. ११] च्या परवान्याव्यतिरिक्त कंत्राटी कामगारांमार्फत कोणतेही काम हाती घेऊ शकत नाही. अशा परवान्यामध्ये कंत्राटी कर्मचाऱ्यांना कामकाजाचे तास, वेतन निर्धारण व इतर आवश्यक सुविधांविषयी अटी असतील. असा परवाना विशिष्ट कालावधीसाठी वैध असेल जेव्हा नियोक्ता नूतनीकरणासाठी अर्ज करू शकतात [से. १२ (२)]. परवानाधारकाच्या अधिका-याच्या आदेशाविरुद्ध कोणतेही अपील नियोक्ताकडून शासनाने नामित केलेले अपील अधिकारी [से. १ made] च्या 30० दिवसांच्या आत करता येईल.

कल्याण, सुरक्षा आणि आरोग्य उपाय

या कायद्याद्वारे शासित प्रत्येक मुख्य नियोक्ता कायद्याच्या तपशिलात नमूद केल्यानुसार कंत्राटी कामगारांचे कल्याण, सुरक्षा आणि आरोग्य यांचे असे मानक राखण्यासाठी जबाबदार आहे [से. १ to ते २१]

नोंदणी व नोंदी

कंत्राटदारांची नोंदी: प्रत्येक मुख्य नियोक्ता प्रत्येक नोंदणीकृत आस्थापनासंदर्भात फॉर्म बाराव्यातील कंत्राटदारांची नोंद ठेवेल [नियम] 74]

रोजगार कार्ड: १) प्रत्येक कंत्राटदाराला फॉर्म चौदावा मध्ये रोजगार कार्ड देणे आवश्यक आहे कामगारांच्या रोजगाराच्या 03 दिवसांच्या आत प्रत्येक कामगार,

II) कार्ड अद्ययावत ठेवण्यात येईल आणि त्यामध्ये कोणताही बदल करण्यात येईल तपशील त्यात प्रवेश केला जाईल [नियम] 76]

सेवा प्रमाणपत्र: नोकरी संपुष्टात आल्यावर कोणत्याही कारणास्तव कंत्राटदाराने ज्या कामगारास नोकरी दिली असेल त्या चौदाव्या फॉर्मात सेवा प्रमाणपत्र रद्द केले जाईल [नियम]]]

मस्टर रोल, वेतन नोंदणी, वजावट नोंदणी आणि जादा कामाची नोंद: प्रत्येक कंत्राटदाराने ज्या कामावर ठेका घेतो त्या प्रत्येक कामासंदर्भात [नियम] 78]

अनुक्रमे फॉर्म १VI व XVII मधील मजुरी रोल आणि वेजची नोंदणी अनुक्रमे राखून ठेवली पाहिजे की फॉर्म XVIII मधील वेतन-एकत्रित वेतन नोंदणी एक ठेकेदाराद्वारे ठेवली जाईल जिथे वेतन कालावधी पंधरवड्यापेक्षा कमी असेल;

Damage नुकसानीची किंवा नुकसानीसाठी कपातीची नोंद ठेवणे, अनुक्रमे फॉर्म एक्सएक्सएक्स, फॉर्म एक्सएक्सआय व फॉर्म एक्सएक्सआय मधील अँडव्हान्ससेसची फाईन आणि रजिस्टरची नोंद.

XX XXIII फॉर्ममध्ये ओव्हरटाईमची नोंद ठेवा आणि त्यामध्ये ओव्हरटाईम कामांची किती तासांची मजुरी दिली आहे याची नोंद ठेवा.

Contract प्रत्येक कंत्राटदाराने वेतनाची मुदत एक आठवडा किंवा त्याहून अधिक कालावधीपर्यंत मजुरांना वितरीत करण्याच्या किमान एक दिवस अगोदर फॉर्म XIX मध्ये वेतन स्लिप्स द्यावी.

Contract प्रत्येक कंत्राटदारास मजुरी रजिस्टर किंवा मस्टर रोल-कम-वेजेस रजिस्टरवर संबंधित नोंदीविरुद्ध संबंधित कामगारांची स्वाक्षरी किंवा अंगठ्याचा ठसा प्राप्त होईल आणि प्रकरण नोंदवल्या पाहिजेत. कंत्राटदार किंवा त्याचा अधिकृत प्रतिनिधी आणि मुख्य नियोक्त्याच्या अधिकृत प्रतिनिधीद्वारे खालील प्रकारे अधिकृत केले जाईल:

मुख्य नियोक्ताचा अधिकृत प्रतिनिधी त्याच्या स्वाक्षऱ्याखाली मजुरी रजिस्टरमधील नोंदणीच्या शेवटी किंवा प्रमाणपत्र (मजुरी-सह-मस्टर रोलची नोंद) खालील प्रकारात नोंदवेल: " प्रमाणित आहे की स्तंभ क्रमांक... .. मध्ये दर्शविलेली रक्कम माझ्या उपस्थितीत संबंधित कामगाराला .... (तारीख) रोजी ..... (ठिकाण) वर दिली गेली आहे

कायद्याचे प्रदर्शन

प्रत्येक कंत्राटदार अधिनियम आणि नियमांचे इंग्रजी आणि हिंदी भाषेत आणि मुख्य कामगार आयुक्तांनी (केंद्रीय) मान्यताप्राप्त बहुसंख्य कामगारांद्वारे बोलल्या जाणाऱ्या भाषेतील नियम प्रदर्शित करेल. कंत्राटदार वेतन दर, कामाचे तास, वेतन कालावधी, आस्थापना आणि कामकाजाच्या ठिकाणी ठराविक ठिकाणी मजुरी देण्याच्या तारखा देखील दर्शवेल. [नियम -०-8१ (१) आणि (२)]

परत

प्रत्येक मुख्य नियोक्ता, प्रत्येक कंत्राटदाराच्या अंतर्गत प्रत्येक कंत्राट काम सुरु झाल्यावर किंवा पूर्ण झाल्याच्या १ days दिवसांच्या आत, निरीक्षकाला परत पाठवावा, फॉर्म VI-बी मध्ये अशा कराराची सुरुवात आणि पूर्ण होण्याच्या वास्तविक तारखांची माहिती [नियम (१ (3))].

अर्ध वर्षाच्या समाप्तीपासून days० दिवसांपेक्षा अधिक काळानंतर संबंधित परवानाधारकाकडे जाण्यासाठी प्रत्येक कंत्राटदाराने अर्धवार्षिक फॉर्म फॉर्ममध्ये (डुप्लिकेटमध्ये) पाठवावा. (नियम (२ (१))

नोंदणीकृत आस्थापनांचा प्रत्येक मुख्य नियोक्ता फॉर्म एकसएक्सव्हीमध्ये (डुप्लिकेटमध्ये) दरसाल परतावा पाठवेल जेणेकरून संबंधित वर्षाच्या समाप्तीनंतर १ February फेब्रुवारी नंतर संबंधित नोंदी संबंधित अधिका reach्यापर्यंत पोचवावा. [(२ (२))

दंड

कायद्यातील तरतुदींचे उल्लंघन केल्यामुळे शिक्षा किंवा तुरुंगवासाची शिक्षा किंवा दंड किंवा दोन्ही शिक्षेची तरतूद होईल